

Bijlage 8
Longitudinale leerlijn
Ouderengeneeskunde

Landelijk opleidingsplan Interne geneeskunde 2019 ^{v3}

Deel 2: Bijlage 8

Nederlandse Internisten Vereniging

Bijlage 8

Inhoud

Bijlage 8 – Longitudinale leerlijn Ouderengeneeskunde	3
Motivatie	3
Opbouw leerlijn	3
Leerdoelen	3
Vaardigheden	4
Leermiddelen	4
Voortgang beoordelen	4

Bijlage 8

Longitudinale leerlijn Ouderengeneeskunde

Motivatie

Door demografische en maatschappelijke ontwikkelingen gaan internisten steeds vaker ouderen diagnosticeren en behandelen. Hun gezondheidsproblemen worden meestal gekenmerkt door multimorbiditeit en polyfarmacie. De problemen hebben relatief veel invloed op het sociaal functioneren. De belangrijkste aandoeningen op hoge leeftijd zijn cardiovasculaire ziekten, artrose, sensorische functiestoornissen en cognitieve stoornissen. Als gevolg hiervan ontstaan mobiliteitsproblemen, eenzaamheid en verlies van autonomie. Met het stijgen van de leeftijd en de toename van het aantal aandoeningen verschuift bij veel ouderen de balans van de wens om langer te leven naar het optimaliseren van de kwaliteit van leven. Van de internist wordt verwacht dat hij de problematiek die leidt tot kwetsbaarheid van de patiënt herkent en integreert in het behandelplan. Daarbij moet hij zich realiseren dat kwetsbare en multimorbide patiënten vaak niet passen in het concept van Evidence Based Medicine (EBM). In dat geval kan de internist gemotiveerd van behandelrichtlijnen afwijken (individualisering van het behandelplan). Deze complexe vorm van geneeskunde kenmerkt zich vaak ook door de atypische presentatie van ziektebeelden wat vraagt om verschillende bekwaamheidsniveaus. Tijdens de opleiding kan de aios groeien in de behandeling van oudere kwetsbare patiënten.

In de opleiding heeft ouderengeneeskunde een eigen longitudinale leerlijn. Zo kan gevolgd en beoordeeld worden hoe de aios zich op dit gebied bekwaamt. Het wordt sterk aanbevolen de supervisie te laten doen door een internist ouderengeneeskunde of een internist met een meervoudige differentiatie waarin ouderengeneeskunde is opgenomen. De stagehouder van de leerlijn is een internist ouderengeneeskunde, een klinisch geriater of een internist met affiniteit in de ouderengeneeskunde.

Opbouw leerlijn

Jaar 1-2

Tijdens deze periode volgt de aios de e-learning Kwetsbare ouderen, aangevuld met lokaal onderwijs dat aansluit op de onderwerpen die behandeld worden in de cursus.

Jaar 2-4

De aios doet ervaring op met de behandeling en begeleiding van de oudere patiënt tijdens de polikliniekstage en tijdens consulten. Facultatief kan een keuzestage ouderengeneeskunde gedaan worden.

Jaar 1-6

Tijdens de hele opleiding wordt aandacht besteed aan de behandeling van (kwetsbare) ouderen, in het bijzonder tijdens grote visites, polikliniekbesprekingen, overdrachten en tijdens het regionale en lokale onderwijs.

Leerdoelen

- Kennis van de (soms atypische) presentatie en behandeling van ziekten bij oudere patiënten;
- Heeft kennis genomen van het Comprehensive Geriatric Assessment (CGA) en is in staat om de begrippen vitaliteit, kwetsbaarheid en veerkracht in zijn/haar werk te operationaliseren;
- Het in samenspraak met patiënt (shared decision making) kunnen opstellen van individuele behandelplannen in samenhang met het functioneren (fysiek, mentaal en sociaal) en de levensdoelen van de oudere patiënt. Hierbij zullen vaak beargumenteerd afwijken van EBM-richtlijnen, in het bijzonder als het gaat om (revisie van) het gebruik van medicatie (veelal polyfarmacie);
- Kennis van het zorglandschap (geriatrie revalidatiezorg (GRZ), eerstelijnsverblijf (ELV), somatische en psychogeriatrische (PG)-verpleeghuiszorg, ondersteunende zorg thuis), regelgeving en het juridisch kader (onder andere WGBO en "wilsbekwaamheid");

- In staat zijn tot consultatieve behandeling en begeleiding van oudere patiënten van opname tot ontslag. Hierbij verdient met name het leren herkennen van symptomen en oorzaken van delier aandacht;
- Herkennen van ouderenmishandeling.

Vaardigheden

De aios moet de volgende vaardigheden leren:

- kan werken volgens het biopsychosociaal model met aandacht voor de somatische, psychische, sociale en functionele as bij (kwetsbare) oudere patiënten
- afnemen en beoordelen eenvoudige cognitieve testen (onder andere MMSE, kloktekening)
- afnemen en beoordelen delier observatie schalen (onder andere DOSS, CAM)

Leermiddelen

- e-learnings, zoals "Kwetsbare ouderen" (module KNMG) en de verdiepingmodule "Transitie van zorg"
- polikliniek/dagcentrum
- consultatieve dienst ouderen
- verpleegafdelingen
- SEH
- overdrachten
- ROIG/COIG
- lokaal onderwijs

Voortgang beoordelen

De voortgang binnen deze longitudinale leerlijn wordt gevolgd door de lokale opleider tijdens de voortgangsgesprekken en door de betrokken stagehouders. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de verplichte EPA's voor alle aios waarbinnen de leerdoelen voor de ouderengeneeskunde zijn geëxpliciteerd. Voor de enkelvoudige en meervoudige differentiatie Ouderengeneeskunde zijn aparte EPA's ontwikkeld (zie [website NIV](#)).

nederlandse internisten vereniging

Nederlandse Internisten Vereniging
'Domus Medica'
Mercatorlaan 1200,
3528 BL UTRECHT

T: (030) 899 0660 (algemeen)
E: info@internisten.nl